

Kto i kiedy może otrzymać wcześniejszą emeryturę lub rentę?

Wiele starszych osób ma ograniczone możliwości zarobkowe. W związku z tym myślą o jak najszybszym przejściu na emeryturę lub rentę. Jednak, aby było to możliwe, muszą być spełnione określone w przepisach warunki.

Czy można przejść na wcześniejszą emeryturę

Urodziłam się w 1953 r. Posiadam 35 lat stażu pracy, na który składa się trzyletni okres opieki nad dzieckiem oraz 32-letni okres pracy na etacie, w tym na zwolnieniach lekarskich przebywałam łącznie około dziesięciu miesięcy. Z pracy zostałam zwolniona w grudniu 2006 r. i po sześciomiesięcznym okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych pracuję na zlecenie. Czy z chwilą ukończenia w maju 2008 r. 55 lat będę mogła przejść na wcześniejszą emeryturę?

Tak

Kobieta urodzona po 31 grudnia 1948 r., która do 31 grudnia 2008 r. osiągnie wiek 55 lat oraz udowodni okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 30 lat, może przejść na wcześniejszą emeryturę, jeżeli ostatnio przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę była pracownikiem oraz w ubezpieczeniu pracowniczym pozostawała przez co najmniej sześć miesięcy w okresie ostatnich 24 miesięcy podlegania ubezpieczeniom społecznym.

Spełnienia tych dwóch ostatnich warunków nie wymaga się od kobiety, która przez cały okres wymagany do przyznania emerytury, czyli przez 30 lat pozostawała w stosunku pracy.

Z przekazanych informacji wynika, że posiada pani ponad 30-letni okres ubezpieczenia pracowniczego. Tak więc fakt, że ostatnio przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę będzie pani wykonywała pracę na podstawie umowy zlecenia, nie powinno stanowić przeszkody w uzyskaniu prawa do wcześniejszej emerytury.

Należy również zaznaczyć, że prawo do wcześniejszej emerytury przysługuje tym osobom, które nie przystąpiły do otwartego funduszu emerytalnego albo wraz z wnioskiem o emeryturę złożą również wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w tym funduszu, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa.

Podstawa prawna

■ Art. 46 w zw. z art. 29 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2004 r. nr 39, poz. 353 z późn. zm.).

Czy można zsumować okresy pracy?

Urodziłem się 28 grudnia 1948 r. W szczególnych warunkach, jako kierowca karetki pogotowia (praca z wykazu A), przepracowałem osiem lat i sześć miesięcy. Pracę tę wykonywałem w latach 1973-1981. W szczególnych warunkach, przy produkcji szkodliwych metali, pracowałem również w latach 1988-1996 - przez siedem lat i dziesięć miesięcy (wykaz B). Czy w grudniu tego roku po ukończeniu 60 lat będę mógł przejść na wcześniejszą emeryturę? Mam 34 lata stażu pracy.

Tak

Powinien pan uzyskać prawo do wcześniejszej emerytury. Zgodnie z obowiązującymi przepisami - ubezpieczonym urodzonym przed 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż podstawowy wiek emerytalny. Warunki do emerytury, na podstawie których przysługuje tego rodzaju emerytura, ustala się zgodnie z przepisami rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Przepis par. 4 tego rozporządzenia stanowi, że mężczyzna, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach z wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia, nabywa prawo do emerytury po osiągnięciu wieku 60 lat, jeżeli ma okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Do okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach wymienionych w wykazie A zalicza się także prace wymienione w wykazie B. Pana praca z wykazu A i B daje łącznie ponad 16-letni okres pracy w szczególnych warunkach, a więc okres wystarczający do przyznania wcześniejszej emerytury. Zaznaczam jednak, że okresami pracy uzasadniającymi prawo do wcześniejszej emerytury są okresy, w których praca w szczególnych warunkach wykonywana była stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Podstawa prawna

■ Art. 32 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2004 r. nr 39, poz. 353 z późn. zm.).

■ Par. 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. nr 8, poz. 43 z późn. zm.).

Czy ZUS mógł pominąć okres pracy na roli?

Prawo do emerytury uzyskałam od 27 grudnia 2007 r., tj. od ukończenia 60 lat. ZUS przy obliczaniu wysokości emerytury uwzględnił 28 lat okresu składkowego oraz sześćoletni okres opieki nad dwójką dzieci - jako okres nieskładkowy. Pomiął natomiast okres pracy w gospodarstwie rolnym moich rodziców. Czy ZUS postąpił prawidłowo?

Tak

Przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się m.in. przypadające przed 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu szesnastego roku życia.

Jednak wymieniony okres pracy w gospodarstwie rolnym uwzględnia się tylko wtedy, gdy okresy składkowe i nieskładkowe (ustalone w wymiarze nie przekraczającym 1/3 udowodnionych okresów składkowych) są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury i tylko w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Z przekazanych informacji wynika, że posiada pani w sumie 34 lata okresów składkowych i nieskładkowych, a zatem jest to okres wystarczający do przyznania emerytury i nie ma potrzeby uzupełniania go okresem pracy w gospodarstwie rolnym rodziców. W takiej sytuacji wysokość pani emerytury również została obliczona bez uwzględnienia okresów pracy w gospodarstwie rolnym.

Podstawa prawna

■ **Art. 10 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2004 r. nr 39, poz. 353 z późn. zm.).**

Czy w 2008 roku trzeba rozwiązać stosunek pracy

Urodziłam się w 1954 r. We wrześniu 2008 r. spełnię warunki do emerytury z Karty Nauczyciela, ponieważ w tym miesiącu będę posiadała 30-letni staż pracy. Jako nauczycielka pracuję na cały etat nieprzerwanie od ponad 24 lat. Jednak na emeryturę chciałabym przejść dopiero z końcem sierpnia 2009 r. Czy warunek dotyczący rozwiązania stosunku pracy musi być spełniony również do końca 2008 r.?

Nie

W 2007 roku w zakresie uprawnień emerytalnych wprowadzone zostały zmiany do przepisów Karty Nauczyciela. Dotyczą one przedłużenia o jeden rok, tj. do 31 grudnia 2008 r., możliwości skorzystania z przejścia przez nauczycieli na emeryturę bez względu na wiek. Zrezygnowano natomiast z wymogu spełnienia warunku rozwiązania stosunku pracy, również do tej daty.

Zatem nauczyciel urodzony po 31 grudnia 1948 r., a przed 1 stycznia 1969 r., aby mógł przejść na emeryturę z Karty Nauczyciela, musi do 31 grudnia 2008 r. posiadać co najmniej 30-letni okres składkowy i nieskładkowy, w tym co najmniej 20-letni okres pracy nauczycielskiej, zaś nauczyciel szkół, placówek, zakładów specjalnych oraz zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich co najmniej 25-letni okres składkowy i nieskładkowy, w tym 20 lat wykonywania pracy w szkolnictwie specjalnym. Nie musi natomiast do końca 2008 roku spełnić warunku dotyczącego rozwiązania stosunku pracy.

Jeżeli zatem w 2008 roku będzie pani posiadała 30 lat ogólnego stażu pracy i w tym co najmniej 20-letni okres pracy nauczycielskiej - wówczas może pani przejść na emeryturę, spełniając warunek rozwiązania stosunku pracy w 2009 roku.

Ponadto należy zaznaczyć, że emerytura ta przysługuje tym nauczycielom, którzy nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo wraz z wnioskiem o emeryturę złożą również wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w tym funduszu, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa.

Podstawa prawna

■ Art. 88 ust. 2a ustawy z 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (t.j. Dz.U. z 2006 r. nr 97, poz. 674 z późn. zm.).

Czy ZUS przyzna rentę wypadkową

Mam 32 lata. W grudniu 2007 r. uległem poważnemu wypadkowi, wracając z pracy do domu. Obecnie jestem na zwolnieniu lekarskim. Czy ZUS przyzna mi odszkodowanie? Czy w przypadku orzeczonej niezdolności do pracy mam szansę na otrzymanie, korzystniejszej pod względem wysokości, renty wypadkowej?

Nie

Przepisy ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, które obowiązują od 1 stycznia 2003 r., przewidują świadczenie rentowe oraz jednorazowe odszkodowanie wyłącznie dla osób, które stały się niezdolne do pracy w związku z wypadkiem zaistniałym przy pracy lub w związku z chorobą zawodową. Przepisy te nie obejmują natomiast (tak jak obowiązujące do 31 grudnia 2002 r. przepisy wypadkowe) wypadków w drodze z domu do pracy i z pracy do domu. Zatem osoba, która tak jak pan uległa wypadkowi w drodze z pracy do domu, nie może ubiegać się o jednorazowe odszkodowanie ani też o przyznanie renty wypadkowej określonej w przepisach ustawy wypadkowej.

Osoba, która stała się niezdolna do pracy w związku z wypadkiem w drodze do lub z pracy, może natomiast uzyskać prawo do renty na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Istotne jest to, że od osoby takiej nie wymaga się - tak jak w przypadku nabywania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy na ogólnych zasadach - spełnienia warunku posiadania odpowiedniego okresu składkowego i nieskładkowego uzależnionego od wieku, w którym powstała niezdolność do pracy. Przykładowo dla osoby, która stała się niezdolna do pracy w wieku powyżej 30 lat okres ten wynosi pięć lat.

Należy zaznaczyć, że osoba, która uległa wypadkowi w drodze do lub z pracy, uzyska prawo do renty, o ile niezdolność do pracy spowodowana wypadkiem w drodze do lub z pracy powstanie w określonych ustawą emerytalną okresach składkowych i nieskładkowych albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Podstawa prawna

■ Art. 57 i 57b ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2004 r. nr 39, poz. 353 z późn. zm.).